

Kommenttien värikoodit:
(Kukin voisi valita oman värikoodin.)

- PUNAISET KOMMENTIT / JYU (MLH)

LUONNOS 3.2.2 Julkaisutiedonkeruu: Käsitteet ja määrittelyt

- 3.2.2.1 Julkaisu
- 3.2.2.2 Tieteellisen julkaisun määritelmä
- 3.2.2.3 Ammatillisen julkaisun määritelmä
- 3.2.2.4 Taiteellisen julkaisun määritelmä
- 3.2.2.5 Yleistajuisen julkaisun määritelmä
- 3.2.2.6 Audiovisuaalisten aineistojen ja tieto- ja viestintätekniisten sovellusten määritelmä
- 3.2.2.7 Julkaisun tekijyys
- 3.2.2.8 Vertaisarviointi
- 3.2.2.9 Konferenssijulkaisu
- 3.2.2.10 Sähköinen julkaisu
- 3.2.2.11 Käännökset ja uudet painokset
- 3.2.2.12 Julkaisuvuosi
- 3.2.2.13 Avoin saatavuus

Käsikirjan status

Tiedonkeruun käsikirja 2017 lukittu.

Seuraavassa esitellään joitakin käsitteitä, joita käytetään julkaisutiedonkeruun ohjeistuksessa ja julkaisutyypiluokituksessa (7.5). Käytetyt käsitteet ja määrittelyt ovat yhdenmukaisia julkaisufoorumihankkeessa käytettyjen käsitteiden kanssa.

3.2.2.1 Julkaisu

Julkaisut voidaan niiden käyttötarkoituksen mukaan karkeasti erottaa kuuteen ryhmään:

1. julkaisut, jotka on tarkoitettu edistämään tiedettä sekä tuottamaan uutta tietoa (julkaisutyypit A–C)
2. julkaisut, jotka ovat tarkoitettu levittämään tutkimukseen perustuvaa tietoa ammattiyhteisön käyttöön (julkaisutyyppi D)
3. taiteellisen toiminnan tuloksena syntyvät esitykset tai vastaavat tapahtumaluontoiset julkiset tulokset (julkaisutyyppi F)
4. julkaisut jotka levittävät tieteellistä ja ammatillista tietoa ympäröivään yhteiskuntaan (julkaisutyyppi E)
5. muut korkeakoulujen tutkimustoiminnasta kertovat julkaisut, jotka poikkeavat muodoltaan edellisistä ryhmistä (julkaisutyypit H–I)
6. Opinnäytteet (julkaisutyyppi G)

Julkaisut luokitellaan em. ryhmiin julkaisukanavien ja julkaisukanavien kohdeyleisön perusteella. Varsinkin tieteellisten julkaisujen ja ammatillisten julkaisujen osalta kohdeyleisöt saattavat olla osin samoja, lisäksi kummassakin ryhmässä julkaistut yksittäiset artikkelit saattavat olla hyvinkin

samantyyppisiä. Selkeyden vuoksi ammatillisen julkaisun määritelmän yhteydessä on lueteltu muutama esimerkki ammattiyhteisölle suunnatusta julkaisusta. Poikkeuksen yllämainittuun muodostavat ammattilehdet, joissa julkaistaan myös vertaisarvioituja tieteellisiä artikkeleita. Mikäli ko. lehdet ovat luokiteltu julkaisufoorumin tasoille 1–3, niissä julkaistut vertaisarvioidut tieteelliset artikkelit merkitään julkaisutyyppeihin A1 tai A2, huolimatta siitä, että ko. lehdet on ensisijaisesti suunnattu ammattiyhteisölle (esim. Duodecim, Suomen lääkärilehti, Liikunta ja tiede). Muuten ko. lehtien vertaisarvioimattomat artikkelit merkitään julkaisutyyppiin D1 (artikkeli ammattilehdessä).

Julkaisufoorumi luokittelee tasoille 1–3 kaikkien tutkimusalojen keskeisimmät tieteelliset julkaisukanavat (lisätietoja luokituksesta: <http://www.tsv.fi/julkaisufoorumi/>). Julkaisufoorumin tieteellisen julkaisukanavan määritelmä on yhdenmukainen OKM:n tiedonkeruun kanssa. Julkaisukanavan tieteellisyyden lisäksi julkaisufoorumissa arvioidaan myös julkaisukanavan paikallisuutta ja merkityksellisyyttä suomalaisen tutkimuksen näkökulmasta, joten tasot 1–3 eivät kata kaikkia ko. määritelmän täyttäviä tieteellisiä julkaisukanavia.

Tämän mukaisesti julkaisufoorumin tasoille 1–3 sijoitetut lehdet, sarjat ja kirjakustantajat ovat yllämainittuja tieteelliselle yhteisölle suunnattuja julkaisukanavia (ks. myös yllämainitut poikkeustapaukset), mutta julkaisukanava voi olla tieteellinen, vaikka se olisikaan sijoitettu julkaisufoorumihankkeen tasoille 1–3. Julkaisufoorumihankkeessa tasoille 1–3 luokiteltujen tieteellisten julkaisukanavien lista on nähtävillä ja ladattavissa osoitteessa <http://www.tsv.fi/julkaisufoorumi/haku.php>.

Mikäli tutkijan/korkeakoulun julkaisu on ilmestynyt/on ilmestymässä tieteellisellä julkaisukanavalla, jota ei ole luokiteltu julkaisufoorumissa, ko. julkaisukanavaa voidaan ehdottaa arvioitavaksi Julkaisufoorumin ehdotussivun kautta: <http://www.tsv.fi/julkaisufoorumi/ehdota.php>.

Alla on määritelty tarkemmin tieteellinen julkaisu, ammatillinen julkaisu, taiteellinen julkaisu ja yleistajuinen julkaisu (em. ryhmät 1–4).

3.2.2.2 Tieteellisen julkaisun määritelmä

Julkaisutyyppiluokittelussa on käytetty termiä *tieteellinen julkaisu*, jolla tarkoitetaan em. ryhmään 1 kuuluvia julkaisuja. *Tieteellisiä julkaisuja* yhdistää seuraavien kolmen ehdon täytyminen.

1. Julkaisun täytyy tuottaa uutta tietoa suhteessa muuhun aiempaan tutkimustietoon samasta asiasta.
2. Julkaisu täytyy olla esitettyä muodossa joka antaa mahdollisuuden tutkimustulosten todentamiseen ja/tai niiden käyttöön uudessa tutkimuksessa ja jonka avulla toiset tutkijat voivat arvioida tutkimustuloksia ja käyttää niitä omassa työssään.
3. Julkaisun julkaisukanava on erikoistunut tieteellisten tutkimustulosten julkaisuun, ja sillä on tieteenalan asiantuntijoista koostuva toimituskunta sekä vertaisarviointikäytäntö. (Huom. Tieteellisillä julkaisukanavilla voidaan julkaista myös vertaisarvioimattomia julkaisuja).

Kaikkia kriteerejä sovelletaan kullekin tieteenalalle muodostuneiden vakiintuneiden käytäntöjen mukaan.

3.2.2.3 Ammatillisen julkaisun määritelmä

Tutkimus- ja kehitystyön pohjalta nousevan tiedon levittäminen ympäröivään yhteiskuntaan muodostaa osan korkeakoulujen lakisääteisistä tehtävistä. Ammatillisella julkaisulla tarkoitetaan julkaisuja, jotka levittävät tutkimukseen ja kehitystyöhön perustuvaa tietoa ammattiyhteisön käyttöön. Ammatillisten julkaisujen pääasiallinen lukijakunta on alalle koulutettua ja soveltaa

tietoa käytännön työssään. Tieteellisten julkaisujen ja ammatillisten julkaisujen kohdeyleisöt saattavat olla osin samoja, ja lisäksi kummassakin ryhmässä julkaistut yksittäiset artikkelit saattavat olla hyvinkin saman tyyppisiä. Ammatillisen julkaisun määrittelemiseksi ei ole olemassa vakiintuneita tapoja. Alla on kolme ohjeellista ehtoa, joiden täytyminen yhdistää ammatillisia julkaisuja:

1. Julkaisu tuottaa uutta tietoa ammatillisen yhteisön käyttöön. Julkaisun tuottamia tietoja ei ole aikaisemmin julkaistu vastaavassa muodossa.
2. Julkaisu on julkisesti saatavilla
3. Julkaisukanavalla on olemassa toimituskunta / julkaisija, joka päättää julkaisukanavalla julkaistavista julkaisuista

Ammatillisia julkaisukanavia ovat esimerkiksi seuraavat ammattilehdet:

Metsälehti, Käytännön maamies, Sosiaalitieto, Kehittyvä elintarvike, Acatiimi, Journalisti, Arkkitehti, Sairaanhoitaja, Puutarha & kauppa, Ulkopoliitikka ja Opettaja.

Ammatillisiksi julkaisuiksi raportoidaan myös erilaiset poliittisen tai ammatillisen päätöksenteon tueksi tuotetut tieteelliseen tutkimus- ja kehitystyöhön perustuvat selvitykset ja raportit, joiden tilaaja ja kustantaja on tyypillisesti julkinen taho, kuten ministeriö, virasto tai valtion tutkimuslaitos. Ne merkitään julkaisutyyppeihin D4.

3.2.2.4 Taiteellisen julkaisun määritelmä

Taiteellinen toiminta muodostaa osan korkeakoulujen lakisääteisistä tehtävistä. Taiteellinen julkaisu tässä tarkoittaa myös taiteellisen toiminnan tuloksena syntyviä esityksiä tai vastaavia tapahtumaluontoisia julkisia tuloksia.

Taidealan julkaisujen määrittelylle ei ole olemassa vakiintuneita tapoja. Alla on kolme ohjeellista ehtoa, joiden täytyessä korkeakoulu voi kirjata taidealan julkaisun toimintansa tuloksena.

1. Julkaisu on syntynyt tekijän tai tekijöiden tarkoituksellisen, taiteelliselle näkemykselle perustuvan toiminnan myötä ja vähintään yhdellä tekijällä tulee olla yhteys korkeakouluun.
2. Tulosten kirjauksessa julkaisuutta käytetään kirjaamisen yhtenä kriteerinä. Taidealalla julkisuus tarkoittaa pääsääntöisesti sitä, että julkaisemisesta on päättänyt lähinnä taiteellisin perustein jokin muu kuin tekijä itse, esim. tilaaja, kuraattori, tuottaja tai kustantaja. Tuloksen julkisuus pitää voida todentaa jälkeenpäin. Näin ollen, täyttääkseen julkisuuskriteerin taidealan julkaisun täytyy pääsääntöisesti olla:

A) jonkun muun kuin tekijän tai tekijöiden ainakin rajatuksi ajaksi yleisesti tavoitettavaksi toimittama, tai

B) riippumattomasti vertaisarvioitu ja ainakin rajatuksi ajaksi yleisesti saataville toimitettu, tai

C) korkeakoulun ulkopuolisen organisaation tilaama, vastaanottama ja taiteellisessa tarkoituksessa hyödyntämä.

Mikäli julkaisun julkaisuutta on vaikea tulkita ed. kriteerien mukaan, täytyy julkaisun kuitenkin ylittää tekijänoikeuslainsäädännön mukaisen teoskynnyksen.

3. Taidealan julkaisu kirjataan korkeakoulun tuloksena vain yhden kerran siitä riippumatta, onko julkaisun syntyyn vaikuttanut yksi tai useampi korkeakoulun toimija. Kuitenkin, jos julkaistu teos koostuu useammista, itsenäistä taiteellista toimintaa edellyttävistä taiteellisista

osasuorituksista, osasuoritukset kirjataan erikseen taiteellisen toiminnan tuloksina. Saman julkaisun peräkkäisiä julkistamisia ei kirjata erillisinä tuloksina. Samaksi julkaisuksi tulkitaan produktio tai esityskokonaisuus, joka tai jonka osat eivät ole edellyttäneet merkittävää uudelleenvalmistelua tai harjoittelua. Omaksi, erikseen kirjattavaksi tulokseksi katsotaan kuitenkin julkaisun myöhäisempi versio, mikäli sen toteuttaminen on edellyttänyt oleellisesti uutta ja merkittävää taiteellista muokkausta sekä muuta erillistä resursointia tai jos uudelleen julkistaminen perustuu oleellisesti aiempaa korkeamman julkaisukynnyksen ylittämiseen.

Kirjaus suoritetaan ensimmäisen tai muuten merkittävimmän julkisen esilläolon mukaisesti tai saman julkaisun peräkkäisistä julkistamisista muodostuvana kokonaisuutena (kuten produktiona, kiertueena tai projektina). Taidealan julkaisun kirjaamisessa on kiinnitettävä erityistä huomiota ehtoon, joka määrittää kuinka monta kertaa se voidaan kirjata.

Yhteys korkeakouluun tarkoittaa taiteellisten julkaisujen osalta sitä, että tekijä on korkeakouluun palvelussuhteessa julkaisun valmistelun, harjoittelun ja/tai tekemisen aikana ja että taiteellinen toiminta liittyy henkilön toimenkuvaan tai asiantuntijuuden alueeseen korkeakoulussa. Myös sivutoimisissa palvelussuhteissa olevien taiteelliset julkaisut lasketaan mukaan, mikäli julkaisun valmistelu kuuluu henkilön työtehtäviin ja julkaisu liittyy korkeakoulun toimintaan. Yliopistojen jatko-opiskelijoiden kohdalla julkaisut kirjataan niiltä jatko-opiskelijoilta, jotka A) osallistuvat aktiivisesti jatkotutkinto-opetukseen ja B) ovat saaneet julkaisun valmistelun aikana säännöllistä apurahaa vähintään 6 yhtäjaksoista kuukautta.

Taiteellisen opetus- ja ohjaustyön tuloksena syntyneitä julkaisuja ei raportoida, paitsi siltä osin kuin kyse on opettajan henkilökohtaisesta taiteellisesta toiminnasta, joka täyttää edeltävät 3 kohtaa. Vaikka produktion teossa on mukana opiskelijoita, voidaan julkaisu merkitä opettajan panoksen mukaan.

Julkaisun esiintymismuototyyppien määrittelyssä voidaan soveltaa taidealan julkaisun tyyppikategoriaa.

MLH: Sisältääkö tyyppi kaunokirjalliset kirjat (romaanit; runot)? Vai kirjataanko esim. runoteos yleistajuisena julkaisuna (E-tyyppi)?

3.2.2.5 Yleistajuisen julkaisun määritelmä

Yleistajuisilla julkaisuilla tarkoitetaan julkaisuja, jotka levittävät tutkimus- ja kehitystyöhön perustuvaa tietoa suurelle yleisölle ja joiden sisällön ymmärtäminen ei edellytä erityistä perehtyneisyyttä alaan. Esimerkkejä yleistajuisista julkaisuista ovat yleistajuiset kirjat, julkiseen keskusteluun osallistuvat kirjoitukset sanomalehdissä, yleistajuisissa aikakauslehdissä ja verkkoalustoilla.

Joissakin tapauksissa yleistajuisen ja ammatillisen julkaisukanavan välinen ero on vakiintumaton. Lähtökohtaisesti yleistajuisen ja ammatillisen julkaisun erottaa toisistaan julkaisukanavan kohdeyleisö tai vaihtoehtoisesti julkaisukanavaa/lehteä julkaisevan järjestön jäsenistö. Mikäli julkaisukanavan kohdeyleisö tai julkaisevan järjestön jäsenistö ei ole rajattu tiettyyn ammattiryhmään, julkaisukanavan julkaisut luokitellaan lähtökohtaisesti yleistajuisiksi julkaisuiksi.

3.2.2.6 Audiovisuaalisten aineistojen ja tieto- ja viestintäteknisten sovellusten määritelmä

Audiovisuaalinen aineisto ja tieto- ja viestintätekninen ohjelma tarkoittavat korkeakoulujen omaehtoisen tutkimus- ja kehitystyön tuloksena syntyneitä julkiseksi saatettuja aineistoja ja

ohjelmia. Omaehtoinen tutkimus- ja kehitystyö voi pitää sisällään myös kolmannen osapuolen kanssa tehtävän yhteistyöprojektin.

Alla on kolme ohjeellista ehtoa, joiden täytyessä korkeakoulu voi kirjata julkaisun toimintansa tuloksena.

1. Vähintään yhdellä tekijällä tulee olla yhteys korkeakouluun ja työn pitää liittyä henkilöiden tutkimus- tai asiantuntijatyöhön korkeakoulussa.
2. Aineistoa tai ohjelmaa ei ole aikaisemmin julkaistu vastaavassa muodossa.
3. Aineiston tai ohjelman, tai siihen perustuvan sovelluksen pitää olla julkisesti saatavilla ja arvioitavissa. Julkaisemisesta päättää pääsääntöisesti jokin muu kuin tekijä tai tekijät itse, esim. julkaisukanavan toimituskunta. Vaihtoehtoisesti aineiston tai ohjelman täytyy olla korkeakoulun ulkopuolisen organisaation tilaama ja hyödyntämä.

Julkaisu kirjataan korkeakoulun tuloksena vain yhden kerran siitä riippumatta, onko julkaisun syntyyn vaikuttanut yksi tai useampi korkeakoulun toimija. Saman julkaisun peräkkäisiä julkistamisia ei kirjata erillisinä tuloksina. Ohjelmistoversioista kirjataan vain ensimmäinen versio, mikäli ohjelmisto ei ole merkittävästi muuttunut jälkimmäisissä versioissa.

Yhteys korkeakouluun tarkoittaa audiovisuaalisten aineistojen ja tieto- ja viestintätekniisten ohjelmien osalta osalta sitä, että tekijä on korkeakouluun palvelussuhteessa aineiston tai ohjelman tekemisen aikana. Yliopistojen jatko-opiskelijoiden kohdalla julkaisut kirjataan niiltä jatko-opiskelijoilta, jotka A) osallistuvat aktiivisesti jatkotutkinto-opetukseen ja B) ovat saaneet säännöllistä apurahaa julkaisun valmistelun aikana vähintään 6 yhtäjaksoista kuukautta.

Opetus- ja ohjaustyön tuloksena syntyneitä julkaisuja (esim. kurssi- ja harjoitustyöt) ei raportoida, paitsi siltä osin kuin kyse on opettajan henkilökohtaisesta asiantuntijatoiminnasta, joka täyttää edeltävät kolme kohtaa. Vaikka aineiston tai ohjelmiston teossa on mukana opiskelijoita, voidaan julkaisu merkitä opettajan panoksen mukaan

3.2.2.7 Julkaisun tekijyys

Julkaisutietojen keräämisellä halutaan saada tietoa korkeakoulujen tutkimustoiminnasta ja yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta. Täten tiedonkeruun kohteena olevien julkaisujen tulee A) pohjautua tekijöiden tutkimus- ja asiantuntijatyöhön ja B) tekijöillä ja tutkimus- ja asiantuntijatyöllä tulee olla yhteys korkeakouluun. Esimerkiksi pelkästään harrastus-, järjestö- tai liiketoimintaan liittyviä julkaisuja, jotka eivät perustu tutkimustoimintaan, ei raportoida. Myöskään pelkästään markkinointiviestintään tarkoitettuja julkaisuja ei raportoida. Julkaisun tulee sisältää uutta tieteellistä, ammatillista tai taiteellista sisältöä siten, ettei sitä aikaisemmin ole julkaistu tiedonkeruussa raportoitavassa muodossa. Näin ollen esimerkiksi julkaisuarkistoon (esim. [arXiv.org](https://arxiv.org/)) tallennettu julkaisu voidaan raportoida sen ilmestyttyä lehdessä tai muussa raportoitavassa muodossa.

Tulkitaanko julkaisu ja siitä tehty tiivistelmäjulkaisu eriksi vai samaksi julkaisuksi? (jos eri ISBN-numerot). Toteutuuko vaatimus "Julkaisun tulee sisältää uutta tieteellistä, [...], ettei sitä aikaisemmin ole julkaistu tiedonkeruussa raportoitavassa muodossa."?

ESIMERKKI: Kangas, A., Sokka, S., Itkonen, H., & Jakonen, O. (2018). Aktiiviset osallistujat : kuntalaiset kulttuuri- ja liikuntapalvelujen kehittäjinä. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore. Cuporen verkkojulkaisuja, 46. Retrieved from https://www.cupore.fi/images/tiedostot/2018/cupore_kupli_final.pdf

Julkaistu myös Kunnallisan kehittämissäätiön sarjassa samannimisenä tiivistelmänä; ISBN 978-952-349-007-9. <https://kaks.fi/wp-content/uploads/2018/02/aktiiviset-osallistujat-kuntalaiset-kulttuuri-ja-liikuntapalvelujen-kehittajina.pdf>

Yhteys korkeakouluun edellyttää, että tekijä on korkeakouluun palvelussuhteessa julkaisua koskevan tutkimus- ja kirjoitustyön aikana, tai että korkeakoulu on voimavarojen ja työympäristön (laitteet, aineistot, tutkimusryhmä) tai ohjauksen kautta olennaisesti mahdollistanut julkaisun teon (esim. jatko-opiskelijat tai apurahatutkijat). Käytännössä yhteys korkeakouluun voidaan useimmiten todeta tekijän julkaisussa mainitseman affiliaation perusteella (eli tekijä mainitsee julkaisussa korkeakoulun nimen). On kuitenkin tapauksia, joissa tekijälle ei ole em. yhteyttä korkeakouluun, vaikka affiliaatitieto onkin mainittu julkaisussa tai tekijällä on yhteys korkeakouluun vaikka affiliaatitietoa ei ole mainittu julkaisussa. Korkeakoululla on vastuu tunnistaa julkaisuihin merkityistä affiliaatioista oikeat affiliaatit. Mikäli julkaisu ei sisällä tekijöiden affiliaatitietoja, kirjoittajan tulee todeta kirjallisesti olevansa palvelussuhteessa tai jatko-opiskelijana korkeakoulussa, taikka yhteys korkeakouluun tulee todeta henkilöstöjohtajan toimesta tai palvelussuhderekisteristä. Julkaisut kirjataan sille korkeakoululle jossa julkaisuun liittyvä tutkimustoiminta on pääasiallisesti tehty, vaikka tutkija olisi siirtynyt toiseen organisaatioon ennen julkaisun ilmestymistä.

Julkaisun teon olennainen mahdollistaminen muuten kuin palvelussuhteen kautta vaihtelee tieteenaloittain, mutta yleisesti ottaen pelkkä työhuoneen luovuttaminen tutkijan käyttöön ei vielä tarkoita olennaista mahdollistamista. Opiskelijoiden julkaisuja ei oteta huomioon julkaisutiedonkeruussa.

”Muu työsuhteeseen ei ole riittävä tae kirjaamisesta, jos tutkimuksen aihe ei liity henkilön työtehtävään yliopistossa.” (Tulkitaanko näin?/MLH)

”Yliopistojen uuden aseman myötä dosenttuuri on muuttunut arvonimeksi, eikä siten pelkästään riitä siteeksi yliopistoon.” [Dosenttuuri-maininta aiemmin oli, mutta poistettu. Ei selkeä asia, oikeastaan päinvastoin, tarpeen palauttaa. / mlh]

Mikäli tekijän nimeä ei ole varsinaisessa tekijälistassa, mutta tekijä on osa julkaisuun merkittyä konsortiota (consortium) tai ryhmää (study group), julkaisu voidaan raportoida, mikäli konsortio tai tutkimusryhmä esiintyy kirjoittajanimenä ja sen osallistujaluettelo ja kunkin osallistujan affiliaatit on julkaisussa purettu auki. Mikäli tutkijan nimi esiintyy esimerkiksi ainoastaan acknowledgements-osiossa, julkaisua ei raportoida.

Yhteisjulkaisuissa raportoidaan sen kaikki kirjoittajat, mutta julkaisutietojen vertailukelpoisuuden vuoksi yhteisjulkaisut kirjataan opetus- ja kulttuuriministeriön tiedonkeruussa vain kertaalleen korkeakoulua kohden. (Esim. mikäli korkeakoululla x on 3 kirjoittajaa yhdessä julkaisussa ja korkeakoululla y on 1 kirjoittaja samassa julkaisussa, julkaisu kirjataan tiedonkeruussa kertaalleen kumpaakin korkeakoulua kohti).

Julkaisulla täytyy olla aina ulkopuolinen julkaisija, eli tekijän itsensä kustantamia omakustanteita tai omilla kotisivuilla julkaistuja dokumentteja ei raportoida. Myöskään esimerkiksi yksittäisen kirjaston julkaisuarkiston kautta tekijän itse julkiseksi saattamia julkaisuja ei raportoida, mikäli julkaisemisesta ei ole päättänyt tutkijasta riippumaton ulkopuolinen taho.

3.2.2.8 Vertaisarviointi

Tieteellisten julkaisujen vertaisarvioinnilla tarkoitetaan menettelyä, jossa tutkimustuloksia julkaiseva lehti, konferenssi tai kirjakustantaja pyytää tieteenalan asiantuntijoita suorittamaan ennakoarvion julkaistavaksi tarjottujen käsikirjoitusten tieteellisestä julkaisukelpoisuudesta. Julkaisutiedonkeruussa edellytetään, että vertaisarviointi täyttää seuraavat kriteerit:

- Julkaisun arvioijat ovat olleet riippumattomia suhteessa arvioitavaan käsikirjoitukseen. Riippumattomalla arvioijalla tarkoitetaan ansioituneita tutkijoita tai muita asiantuntijoita, jotka eivät ole julkaisusarjan (lehti tai kirjasarja) tai julkaisun (kokoomateos, lehden erikoisnumero, konferenssijulkaisu) toimittajia.
- Prosesissa on arvioitu aineiston kattavuutta ja teoreettisen viitekehyksen hallintaa, tutkimuksen toteutuksen luotettavuutta ja tarkkuutta sekä tulosten omaperäisyyttä ja uutuusarvoa suhteessa aiempaan tutkimukseen tieteenalalle ominaisella tavalla.
- Arvioitavana on ollut koko julkaistavaksi tarjottu käsikirjoitus, ei pelkästään abstrakti tai ote.
- Kirjoittaja on saanut vertaisarvioinnista kirjallisen referee-lausunnon (alkuperäinen lausunto tai toimituskunnan/päätoimittajan tiivistelmä).

Vertaisarviointi tulee voida epäselvissä tapauksissa todistaa kirjallisen lausunnon perusteella. Vertaisarviointia edellytetään julkaisutyyppeihin A1, A2, A3, A4, C1 ja C2 raportoitavilta julkaisuilta. Jos kotimainen tiedekustantaja käyttää TSV:n vertaisarviointitunnusta, tunnuksen käyttöönottoajankohdan jälkeen edellä mainittuihin julkaisutyyppeihin raportoidaan ainoastaan tunnuksella merkityt artikkelit ja erillisteokset (<http://www.tsv.fi/tunnus/listaus.php>).

Huom. Aiemmasta ohjeistuksesta poiketen myös vertaisarvioiduilta kokoomateosartikkeleilta (A3) edellytetään, että arvioitsija on ulkopuolinen ja kirjoittajasta riippumaton (ei kirjan toimittaja). Lisäksi myös tieteellisiltä erillisteoksilta (C1) edellytetään vertaisarviointia.

- **Toimituskunnan rooli?**
Riittääkö, että toimituskunnan jäsenet arvioivat?
[kriteeri "riippumattomat asiantuntijat"]
- **Vertaisarviointi koko kokoomateoksesta, ei yksittäisistä artikkeleista.**
Jolloin tutkija ehkä saa kommentteja omastaan, ehkä ei.
Täytyykö kriteeri "kirjoittaja saanut arvioinnista kirjallisen referee-lausunnon"?

HUOM. Kattaa tällöin myös johdannot, epilogit ja ns. kainaloartikkelit.

- **OKM-vertaisarviointikriteerien lisääminen Jufon sivuille.**

Jufo-luokitteluperusteet: <http://www.julkaisufoorumi.fi/fi/arvioinnit/luokitteluperusteet>

Jufon sivuilla nyt: (Ks. kohta arviointikriteerit)

"Tieteellinen julkaisukanava voi sisältää myös vertaisarvioimattomia julkaisuja, kuten kommentteja, katsauksia ja käsikirjoja."

Edelleen saman sivun tason 2 kuvailussa.

"Kaikkia kriteerit täyttäviä julkaisukanavia ei välttämättä luokitella tasolle 2, vaan paneelien täytyy valita oman tason 2 kiintiönsä puitteissa (selitetty alempana) ne julkaisukanavat, joihin tasokkaimmat julkaisut valikoituvat laajan kilpailun ja vaativan vertaisarvioinnin seurauksena."

MLH: Voidaanko automattisesti olettaa, että kaikki tason 2(-3) kokoomateosartikkelit on vertaisarvioitu?

ESIMERKKI 1: SpringerBriefs-sarja

"Briefs are shorter than a conventional book but longer than a journal article." ; Manuscripts are evaluated by Springer and by members of the Editorial Board."

<https://www.springer.com/gp/authors-editors/book-authors-editors/springerbriefs>

<https://link.springer.com/bookseries/10090> (SpringerBriefs in Astronomy)

ESIMERKKI 2: Journal of Numerical Cognition ; tyyppi Registered Reports.

Osittainen arviointi; lehden omien tietojen mukaan 'peer reviewed'. ;

<https://jnc.psychopen.eu/index.php/jnc>

Peer Review Process

JNC will carry out a rigorous and fair, double blind peer review system that is designed to evaluate the scientific quality of submissions or their applied impact, as appropriate."

Registered Reports

A new type of empirical research article being offered by the journal in which editorial decisions are based in part on peer review that takes place before authors conduct research. The two central features of registered reports are that

(A) Peer review of the introduction, methods and analysis plan occurs prior to data collection, and (B) Manuscripts that are found acceptable through pre-study peer review receive an in-principle acceptance, which will not be revoked based on the outcomes of the research. The paper will be published provided that quality assurance measures have succeeded, the authors have adhered to the agreed-upon protocols, the clarity and style of reporting is appropriate, and the conclusions are supported by the data.

Peer-reviewed

3.2.2.9 Konferenssijulkaisu

Konferenssijulkaisulla tarkoitetaan säännöllisesti toistuvassa konferenssissa esitettäväksi ja julkaistavaksi hyväksytyjen artikkelien kokoelmaa, joka julkaistaan konferenssin omassa julkaisusarjassa tai ulkopuolisen tiedekustantajan tai konferenssin järjestäjän toimesta (ks. alla oleva taulukko). Tämä on tyypillinen julkaisumuoto tietojenkäsittelytieteessä ja tekniikan aloilla. Konferenssijulkaisun julkaisija voi olla:

1. konferenssin taustalla oleva tieteellinen yhteisö tai järjestö, jolloin julkaisu julkaistaan joko,
  - a. yhteisön omassa sarjassa, jolla on ISSN, tai
  - b. yhteisön tukemana, mutta ei sarjajulkaisuna, jolloin julkaisulla ei ole ISSN-numeroa, mutta on ISBN-numero.
2. konferenssin järjestävä paikallinen host-organisaatio, esim. yliopisto. Tällöin julkaisulla on yleensä vain ISBN.
3. ulkopuolinen taho, kuten esim. Springerin Lecture Notes in Computer Science –sarja. Ulkopuolisten kustantajien sarjoihin voidaan myös valita eri konferenssien tärkeimpiä julkaisuja. Tällöin julkaisulla on yleensä monografia- tai sarjajulkaisun ISSN.

Konferenssijulkaisu ei ole tyypillinen julkaisumuoto yhteiskunta- ja humanistisissa tieteissä tai luonnon- ja lääketieteissä. Ainutkertaisen tapahtuman esitysten pohjalta valmistetun kokoomateoksen artikkelit merkitään kokoomateosartikkeleiksi. Tieteellisissä lehdissä julkaistut artikkelit, vaikka ne perustuisivat konferenssissa pidettyyn esitykseen, merkitään aina lehtiartikkeleiksi. Edellä mainituissa tapauksissa myös julkaisufoorumitaso määräytyy ko. julkaisutyyppin käytännön mukaisesti. Konferenssijulkaisujen julkaisufoorumitason määritetään aina tapahtuman vakiintuneella nimellä Julkaisufoorumissa luokitellun konferenssin perusteella.

Konferenssijulkaisun julkaisuus määritetään samoin kuin muidenkin julkaisujen, eli julkaisun täytyy olla julkisesti saatavilla. Pelkästään yksittäisen kirjaston aineistoissa (esim. julkaisuarkisto) tai tutkijan kotisivuilla julkisena oleva julkaisu ei ole julkisesti saatavilla. Myöskään pelkästään konferenssin osallistujille jaettu julkaisu taikka ainoastaan verkossa rajoitetusti saatavilla olevat julkaisut eivät ole julkisesti saatavilla. CD-rom tai usb-muistitikku -muodossa jaettavilla julkaisuilla ISBN-tunnuksen olemassaolo tarkoittaa julkaisun julkisuutta.

Konferenssijulkaisuissa julkaistaan erilaajuisia julkaisuja. Opetus- ja kulttuuriministeriön tiedonkeruussa otetaan huomioon vain täydelliset kirjalliset versiot konferenssiesitelmistä (full paper). Full paper määritellään alalla vallitsevan käytännön mukaan, sivumäärä ei ole ainoa ratkaiseva tekijä. Konferenssiesitelmien abstrakteja, laajennettuja abstrakteja (extended abstract), postereita tai Powerpoint-esityksiä ei oteta huomioon. Luokkaan A4 kuuluvat vain sellaiset artikkelit, joiden vertaisarviointi on suoritettu koko käsikirjoituksen, ei vain tiivistelmän perusteella.

Konferenssijulkaisun tärkeimmät viitetiedot on esitelty seuraavassa taulukossa (tiedonkeruun pakolliset tiedot on määritelty käsikirjan sivun 26 taulukossa, alla). Säännöllisesti toistuvan konferenssin vakiintunut nimi esiintyy tyypillisesti emojulkaisun nimessä.

Julkaiseva taho	Julkaisufoorumin määrittämisessä hyödynnettävät tiedot	Esimerkki	Lehden/sarjan nimi	ISSN	ISBN	Emojulkaisun nimi	Kustantaja	JufolD	konferenssin nimi
Konferenssin taustalla oleva tieteellinen yhteisö tai järjestö – julkaistaan konferenssin omassa ISSN-tunnuksella varustetussa proceedings sarjassa	Konferenssin vakiintunut nimi / Emojulkaisun nimi / ISSN / JufolD	2011 IEEE 73rd Vehicular Technology Conference (VTC Spring)	IEEE VTS ... Vehicular Technology Conference	1550-2252	978-1-4673-6337-2	2013 IEEE 77th Vehicular Technology Conference (VTC Spring)	Institute of Electrical and Electronics Engineers	57589	IEEE vehicular technology conference
Konferenssin taustalla oleva tieteellinen yhteisö tai järjestö – julkaistaan yhteisön tukemana, mutta ei sarjajulkaisuna	Konferenssin vakiintunut nimi / Emojulkaisun nimi / JufolD	2012 9th International Conference on the European Energy Market (EEM)			978-1-4673-0832-8	9th International Conference on the European Energy Market (EEM 2012) Florence 10-12 May 2012	Institute of Electrical and Electronics Engineers	70631	International Conference on the European Energy Market
Konferenssin järjestävä paikallinen isäntäorganisaatio, joka voi vaihtua vuosittain	Konferenssin vakiintunut nimi / Emojulkaisun nimi / JufolD	2011 9th Nordic Symposium on Building Physics (NSB)			978-952-15-2575-9	Proceedings of the 9th Nordic Symposium on Building Physics NSB 2011, Tampere, Finland, 29 May - 2 June 2011	Tampere University of Technology	71208	Nordic Symposium on Building Physics
Ulkopuolinen taho, joka voi vaihtua vuosittain	Konferenssin vakiintunut nimi / Emojulkaisun nimi / JufolD	2013 44th International colloquium on automata, languages and programming (ICALP)	Lecture Notes in Computer Science	0302-9743	978-3-642-39206-1	Automata, Languages, and Programming 40th International Colloquium, ICALP 2013, Riga, Latvia, July 8-12, 2013	Springer	58014	International colloquium on automata, languages and programming

ESIMERKKI:

2 sivua pitkä full text -artikkeli. OK?

Mikä ero Extended Abstractiin? (Riippuuko täysin konferenssin käyttämästä terminologiasta?)

Kattilakoski, M., & Rantamäki, N. (2015). Citizen Participation in the Context of Rural Local Welfare Systems. In Places of Possibility? : Rural Societies in a Neoliberal World. XXVI European Society of Rural Sociology Congress : On-line Proceedings (pp. 75-76). European Society for Rural Sociology. Retrieved from <http://esrs2015.hutton.ac.uk/sites/www.esrs2015.eu/files/Final%20ESRS%202015%20congress%20proceedings.pdf>

"Two Page Submissions: Two page paper submissions (based on accepted abstracts) will be included in the on-line congress proceedings." ; "The working group co-ordinators will review the papers and return comments to authors for revision".

3.2.2.10 Sähköinen julkaisu

Vain sähköisessä muodossa jaetuista dokumenteista (esim. verkkolehdet, -alustat) raportoidaan ainoastaan ne, jotka täyttävät muille julkaisuille asetetut yleiskriteerit sekä julkaisutyypikohtaiset kriteerit (esim. ISSN-tunnuksen ja ISBN-numeron suhteen). Kukin julkaisu merkitään vain kerran, vaikka sillä olisikin useampi ilmestymismuoto (esim. sähköinen ja painettu).

Verkkosivutyypiset verkkolehdet ilman ISSN-numeroa.

Milloin verkkosivumainen 'verkkolehti' on 'lehti'?

ISSN-nro ei ole pakollinen tieto tyypeissä D1, E1.

Verkkoalustoille sovittu minimikriteeri: "Tiedonkeruussa huomioidaan julkaisut, jotka on julkaistu toimitetulla verkkosivulla, jolla on toimituskunta, ei vain yksittäistä toimittajaa. Toimituskunnan, kirjoittajan ja kirjoituksen ilmestymisajan tulee käydä ilmi sivustolta."

<https://confluence.csc.fi/pages/viewpage.action?pagelId=63455153>

ESIMERKKI 1: Noesis ; <https://noesis.fi/> ; ei ISSN, ei toimituskunta

ESIMERKKI 2: JYUnity ; <https://jyunity.fi/> ; ei ISSN (ellei sitten jatka vanhaa), ei toimituskuntaa
Jyväskylän yliopiston sidosryhmälehti. Ilmestynyt aiemmin nimellä Tiedonjyvä; ISSN

3.2.2.11 Käännökset ja uudet painokset

Omien tai muiden tekstien käännöksiä ei pääsääntöisesti oteta huomioon julkaisutiedonkeruussa. Ainoan poikkeuksen muodostaa käännös, jonka yhteydessä joissa toimittajalla/kääntäjällä on laaja johdanto tai esipuhe, tällöin johdanto merkitään luokkaan A3, B2, D2 tai E1. Myöskään julkaisujen uusia painoksia tai verkkojulkaisujen päivityksiä ei huomioida, mikäli julkaisua ei ole merkittävästi muokattu edelliseen painokseen nähden.

3.2.2.12 Julkaisuvuosi

Julkaisuvuosi tarkoittaa pääsääntöisesti vuotta, jolloin julkaisu on julkaistu ensimmäistä kertaa versiona, jossa on täydelliset viitetiedot. Erityisesti tieteellisten aikakauslehtiartikkeleiden osalta julkaisuvuosi voidaan määritellä kahdella eri tavalla, ks. seuraava kappale. Julkaisuvuosi on yleisesti näkyvissä julkaisussa. Jos näin ei ole, julkaisijan täytyy voida todentaa julkaisuvuosi. Julkaisuvuosi tarkoittaa julkaisuun merkittyä julkaisuvuotta, joka saattaa olla eri kuin vuosi jona julkaisu on fyysisesti tai sähköisesti saatavilla.

Julkaisu voidaan julkaista A) vain elektronisessa muodossa (online only), B) elektronisessa ja painetussa muodossa sekä C) vain painetussa muodossa. Tieteelliset aikakauslehdet julkaisevat usein hyväksytyjä ja vertaisarvioituja artikkeleita sähköisessä muodossa (online first, publish ahead of print, jne) ennen artikkelin sisältävän lehden julkaisua. Usein näillä versioilla on eri julkaisuvuosi. Eri korkeakouluissa on erilaisia käytäntöjä sen suhteen, missä vaiheessa ja miten julkaisut merkitään korkeakoulun julkaisurekisteriin. OKM:n tiedonkeruussa julkaisuvuosi määritetään korkeakoulun oman käytännön mukaisesti, julkaisuvuosi voi täten olla joko ns. online first version julkaisuvuosi tai painetun version julkaisuvuosi. Ns. online first –artikkeleiden osalta täydelliset viittaustiedot tarkoittavat DOI-tunnistetta ja ISSN-tunnusta. HUOM. Korkeakoulujen vastuulla on, että julkaisu raportoidaan vain yhden kerran, ts. jo kertaalleen raportoidun elektronisen artikkelin painettua versiota ei enää raportoida uudelleen.

Julkaisutiedonkeruuseen otetaan mukaan vain ne julkaisut, joiden viittaustiedot ovat saatavilla **31.1.2017 päivämäärän muokkaus** mennessä. Em. päivämäärän asettamisella pyritään siihen, että korkeakoulujen väliset yhteisjulkaisut ilmoitettaisiin saman vuoden tiedonkeruussa. Ne julkaisut, joista viitetiedot ovat saatavilla vasta tämän jälkeen, merkitään seuraavan vuoden tiedonkeruuseen siten, että julkaisuvuodeksi merkitään korkeakoulun käytännön mukainen julkaisuvuosi. Ilmoittamisvuosi voi siis olla eri kuin julkaisuvuosi. Julkaisutietojen tilastoinnissa käytetään pääsääntöisesti julkaisuvuotta.

MLH: Yhä aikaistuva ilmiö kirjoissa on, että kirjan julkaisuvuodeksi (Copyright-vuosi), merkitään tuleva vuosi huolimatta siitä, että kirja faktisesti ilmestyy jo kuluvan vuoden aikana. Tänä vuonna jo kesäkuussa ensimmäiset kokoomateokset, joihin merkittynä Copyright-vuotena 2019. Miten tähän pitää suhtautua? [Vallankin, jos taso on vaihtumassa.]

3.2.2.13 Avoin saatavuus

Julkaisun avoimesta saatavuuden osalta julkaisutiedonkeruussa kerätään erikseen tieto julkaisun julkaisukanavan avoimesta saatavuudesta sekä tieto julkaisun rinnakkaistallennuksesta. Näiden tietojen pohjalta on mahdollista määrittää julkaisun avoin saatavuus. Julkaisukanavan avoimuuden tasosta riippumatta kaikki julkaisut on tärkeää rinnakkaistallentaa niiden pitkäaikaissaatavuuden varmistamiseksi. Julkaisun avoin saatavuus tarkoittaa, että se on saatavilla 1) välittömästi kustantajan palvelussa ja/tai 2) rinnakkaistallennettuna organisaatio- tai tieteenalakohtaisessa julkaisuarkistossa joko välittömästi tai kustantajan määrittelemän embargoajan jälkeen. Molemmissa tapauksissa julkaisun avoin saatavuus tarkoittaa seuraavien ehtojen täyttymistä:

- Julkaisu on Internetin kautta kokonaisuudessaan ilmaiseksi ja esteettömästi luettavissa, tulostettavissa ja kopioitavissa vähintään ei-kaupalliseen käyttöön.
- Julkaisu on vapaasti saatavilla pysyvästi sellaisessa joko kustantajan tai tutkimusorganisaatioiden tarjoamassa palvelussa, joka mahdollistaa julkaisujen kuvailutietojen haravoinnin ja sisällön indeksoinnin muihin hakupalveluihin sekä tukee julkaisuihin viittaamista ja linkittämistä pysyviin tunnisteisiin (DOI, URN, Handle) pohjautuvilla verkko-osoitteilla.
- Julkaisun vapaasti saatavilla oleva versio on julkaisusopimuksesta tai kustantajan politiikasta riippuen joko tekijän viimeinen oma rinnakkaistallennettu versio tai kustantajan palvelussa ilmestynyt lopullinen versio. Jos kyseessä on vertaisarvioitu julkaisu, myös vapaasti saatavilla olevan version pitää olla vertaisarvioitu.

MLH: Ehdotus uudeksi OA-luokituksiksi:

- Julkaisu on avoin (OA-lehdet; kokonaan avoimesti saatavilla olevat kirjat)
- Julkaisu on hybridiartikkeli
- Rinnakkaistallennettu
- Muulla tavoin avoin (esim. konferenssin sivuilla avoimesti olevat artikkelit; embargolliset OA-lehdet/artikkelit, esim. Yhteiskunta ja politiikka, jossa OA 2 nron viiveellä)

MLH: Ehdotus myös pre-print -artikkelien hyväksymisestä rinnakkaistallenteena, mikäli sellainen tarjolla on.

Perustelut:

- 1) Fyysikot pärjänneet ArXivilla jo yli 20 vuotta (lähtökohtaisesti pre-print -arkisto)
- 2) Myös muiden pre-print -palveluiden kasvu
- 2) Tutkijoiden oma kriteeristö toimii; eivät tarjoa pre-printiä, jos korjauksia ollut paljon. Jos korjauksia taas ei ole ollut, on pre-print joka tapauksessa [sisällöllisesti] lopullisen veroinen.

